

COMPLEXUL MUZEAL JUDEȚEAN BIHOR ORADEA

a

expoziția de artă
art exhibition
exposition d'art

1

2

Expoziția de artă este adăpostită în palatul baroc, la etajul I. Palatul a fost construit între 1767–1776, avându-l ca arhitect pe Franz Anton Hillebrandt, arhitect șef al Curții imperiale habsburgice, ajutat de inginerul Johann Michael Neumann. Stilistic, clădirea aparține barocului sud-germanic și austriac.

Precizăm că expoziția cuprinde două sectoare, de artă universală și artă românească.

ARTĂ UNIVERSALĂ

Primele 8 săli din cele 19 – la care se adaugă coridoarele, sala festivă, „holul alb” și fosta capelă – cuprind lucrări de artă universală, expuse pe secole, începând cu secolul al XVI-lea și, respectiv, cu Renașterea în țările din nordul Europei. Amintim *Madona cu pruncul* din Școala flamandă, pictată, probabil, în orașul Bruges, de *Gerard David* (1460–1503), unul dintre cei mai de seamă reprezentanți ai Renașterii flamande, apoi *Portretul* creat de un pictor cunoscut ca *Maestrul Margaretei Mansi* (activ între 1510–1520), *Isus între cei doi tihlari*, atribuit lui *Martin van Heemskerck* (1498–1574), *Adorația păstorilor*, de un elev al lui *Adam Elsheimer* (1578–1610/20) din Școala germană.

Secolele XVII–XVIII (stilul baroc) sunt reprezentate prin tablouri ce aparțin mai cu seamă Țărilor de Jos și Italiei, prin tablouri valoroase de *Peter Veredaelf* și *David Teniers cel Tânăr* (1610–1690), *Frans Sneyders* (1579–1657) – atelierul lui –, de *Pietro Marchesini* (1692–1757), *Sebastiano Conca* (1680–1764) etc.

Citeva din lucrările create în secolul XVIII se încadrează Rococoului, așa cum sînt tablourile pictate în atelierul lui *Nicolas Lancret* (1690–1743), continuator al lui *Watteau*, *Portretul de bărbat de Anna Dorothea Terburch* (născută *Lissewska*, 1721–1782), lucrările de sculptură semnate de marele portretist francez *Jean Antoine Houdon* (1741–1828) și de *Claude Michel Clodion* (1783–1814).

Secolele XIX–XX sînt reprezentate prin lucrări create în Franța, Austria, Germania și Ungaria. Îi întîlnim pe *Paul Baudry* (1828–1886), *Jean François Raffaelly* (1850–1924), *Gerard Fernand Le Gout* (1856–1924), *Victor Vignon*, *Diaque Ricardo* – Școala franceză –, pe pictorul impresionist german *Max Lieberman*, pe *Hans Canon* și *Karl Moll* – Școala austriacă, pe *Mednyánszky László*, *Kosztai József*, *Bihari Sándor*, *Vaszary János* – Școala maghiară.

În expoziție sînt prezente frumoase lucrări de artă decorativă: mobilier, porțelan, argint, aparținînd celor mai de seamă centre și ateliere europene.

ARTĂ ROMÂNEASCĂ

În 11 săli, „holul alb” și două coridoare este prezentată arta românească dintre cele două războaie mondiale și contemporană. Sînt expuse creații de primă importanță din opera celor mai mari artiști români, începînd cu cei care s-au născut spre sfîrșitul secolului trecut și au ajuns la maturitate creatoare (aproape toți) după anul 1920.

Expunerea începe cu *Gheorghe Petrașcu*, cu tablouri deosebit de valoroase, din toate etapele sale de creație. În aceeași sală se pot vedea tablouri de *Theodor Pallady*, reprezentative pentru tematica sa: interioare, naturi moarte, flori, de asemenea creații ce se întipăresc în sufletul și mintea vizitatorilor de *Nicolae N. Tonitza*, *Francisc Șirato*, *Ștefan Dimitrescu*.

Desigur că economia de spațiu nu ne permite să ne referim aici la toți artiștii reprezentativi din Galeria de artă românească a muzeului. Publicul are prilejul să se întîlnească (fiindu-i rezervată o sală) cu marinele, cu peisajele lui *Lucian Grigorescu*, marele îndrăgostit de lumină și culoare, cu tablourile lui *Iosif Iser*, *Camil Ressu*, *Marius Bunescu*, *Vasile Popescu*, *Nicolae Dărăscu*, *Alexandru Al. Steriadi*, *Alexandru Phoebus*, *Mihaela Eleutheriade*, *Ion Theodorescu-Sion*, *I. Iorgulescu-Yor*, *Ștefan Constantinescu*, *Tasso Marchini*, *Sabin Pop*, cu pictorii băimăreni *Aurel Popp* și *Alexandru Ziffer*, cu pictorul orădean interbelic *Tibor Ernő*.

O sală cuprinde lucrări din așa-numita artă de avangardă românească, semnate de *M. H. Maxy*, *Corneliu Mihăilescu*, *Marcel Iancu*, *Hans Mattis-Teutsch*, *Victor Brauner*, pictorul care, așa cum s-a precizat, în opera și personalitatea sa, a fost unul dintre cei mai originali și mai interesanți artiști europeni contemporani.

Urmează apoi 5 săli în care publicul are ocazia să vadă lucrări ale celor mai de seamă artiști români, care, începîndu-și activitatea încă înainte de 1944, au lucrat, fiind în deplinătatea forțelor creatoare și după acest an. Îi numim pe *Dimitrie Ghiță*, *Ion Țuculescu*, a căror creații au la bază, în mare măsură, inspirația și integrarea artei populare în viziuni proprii, pe *Rudolf Schweitzer-Cumpănă*, *Ion Musceleanu*, *R. Iosif*, pe pictorii clujeni *Petre Abrudan*, *Nagy Albert*, *Aurel Ciupe*, de asemenea pe *Magdalena Rădulescu* și *Alexandru Ciucurencu*, cel care a dat un accent personal tradiției coloristice românești, pe *Henri Catargi* și *Corneliu Baba*, cunoscut mai cu seamă ca un profund, ca un mare portretist.

Picturii i se alătură lucrările de sculptură, prin creații de *Ion Jalea*, *Dimitrie Paciurea*, *Dimitrie Anghel*, *Militza Pătrașcu*, *Oscar Han*, *Corneliu Medrea*, *Vida Géza*, *Iosif Fekete*, *Ion Irimescu*, *Iulia Oniță* etc. *Iosif Fekete* beneficiază de o prezentare mai amplă, prin donația făcută muzeului orădean, expusă în spațiul unui luminos coridor. Într-un alt coridor și în „holul alb” este expusă artă decorativă românească contemporană, tapiserie, ceramică și sticlă.

MARIA ZINTZ

Le premier étage du Palais baroque est le siège de cette exposition d'art. Ce palais a été construit entre 1762–1776 ayant comme architecte Franz Anton Hillebrandt, architecte en chef de la Cour impériale, assisté de l'ingénieur Michael Neumann. Sous rapport stylistique l'édifice appartient au baroque sud-germanique et autrichien.

L'exposition comprend deux secteurs, d'art universel et d'art roumain.

ART UNIVERSEL

Les huit premières salles sur un total de dix-neuf à quoi s'ajoute les corridors, la salle de festivités, le „hall blanc” et l'ancienne chapelle – comprennent des ouvrages d'art universel exposés par siècles depuis le XVI-ème y compris la Renaissance aux pays du nord de l'Europe. Citons *La Madone et son fils* de l'Ecole flamande, toile peinte probablement à Bruges, par Gerard David (1460–1503), l'un des plus connus représentants de la Renaissance flamande, puis *Portrait* créé par un peintre connu comme *le Maître de Marguerite Mansi* (actif entre 1510–1520), *Jesus entre les deux brigands* attribué à Martin Heemskerck, *L'adoration des bergers* par un élève d'Adam Elsheimer de l'Ecole Allemande.

Les siècles XVII–XVIII (le style baroque) sont représentés par les tableaux appartenant aux Pays-Bas et à l'Italie surtout. Ce sont des oeuvres de valeur de Peter Veredael et David Teniers le jeune, Frans Sneyders, l'atelier de Pietro Marchesini, Sebastiano Conca etc.

Quelques ouvrages réalisés au XVIII-ème siècle appartiennent au Rococo, tels les tableaux de l'atelier de Nicolas Lancret, qui continue la manière de Watteau, *Portrait d'homme* d'Anna Dorothea Terburch (née Lisiewska), les ouvrages de sculpture réalisés par le grand portraitiste française Jean Antoine Houdon et par Claude Michel Clodion.

Les siècles XIX–XX sont représentés par des ouvrages créés en France, Autriche, Allemagne et Hongrie, ici nous rencontrons Paul Baudry, Jean François Raffaelli, Gerard le Gout, Victor Vignon, Diaque Ricardo – l'école française –, le peintre impressionniste allemand Max Lieberman, Hans Canon et Karl Moll de l'école autrichienne, Mednyánszky László, Koszta József, Bihari Sándor, Vaszary János – l'école hongroise.

L'exposition présente également de beaux ouvrages d'art décoratif: meubles, porcelaine, argent, appartenant aux plus importants centres et ateliers européens.

ART ROUMAIN

Onze salles, le „hall blanc” et deux corridors présentent l'art roumain d'entre-deux-guerres et contemporaine. On trouve ici des ouvrages de premier ordre des plus grands artistes roumains depuis ceux nés vers la fin du siècle dernier, aboutis à maturité créatrice (presque tous) après 1920.

Les peintures de Gheorghe Petrașcu ouvrent l'exposition; ce sont des oeuvres de grande valeur de toutes ses étapes de création. Toujours ici on peut admirer les toiles de Theodor Palady représentatives pour ses thèmes: intérieurs, nature morte, fleurs. On peut également voir Nicolae Tonitza, Francisc Șirato, Ștefan Dimitrescu.

L'espace ne nous permet pas de présenter ici tous les artistes représentatifs de la Galerie d'art roumain du musée. Le public a l'occasion de rencontrer (une salle entière) les paysages marins de Lucian Grigorescu, le grand amoureux de lumière et couleur, les ouvrages de Iosif Iser, Camil Ressu, Marius Bunescu, Vasile Popescu, Nicolae Dărăscu, Jean Al. Steriadi, Alexandru Phoebus, Mihaela Eleutheriade, Ion Theodorescu Șion, Petre Iorgulescu-Yor, Ștefan Constantinescu, Tasso Marchini, Sabin Pop, les peintres de Baia Mare: Aurel Popp et Alexandru Ziffer et le peintre oradéen de l'entre-deux-guerres Tibor Ernő.

Une salle comprend les ouvrages d'art roumain d'avant-garde: M. H. Maxy, Corneliu Mihăilescu, Hans Mattis Teutsch, et Victor Brauner, le peintre qui, par son oeuvre et sa personnalité, a été l'un des plus originaux artistes européens contemporains.

Suivent ensuite cinq salles où on expose les ouvrages des plus importants des artistes roumains ayant débuté avant 1944, mais qui ont créé après cette date. Il s'agit de Dimitrie Ghiață, Ion Țuculescu dont les créations intègrent en grande partie la vision de l'art populaire, Rudolf Schweitzer-Cumpănă, Ion Musceleanu, R. Iosif, les peintres de Cluj Petre Abrudan, Nagy Albert, Aurel Ciupe, ainsi que Magdalena Rădulescu et Alexandru Ciucurencu, celui qui a prêté un accent personnel à la tradition coloristique roumaine, Henri Catargi et Corneliu Baba connu plutôt comme un grand portraitiste.

La sculpture y est présentée aussi: Ion Jalea, Dimitrie Paciurea, Militza Pătrașcu, Dimitrie Anghel, Oscar Han, Cornel Medrea, Vida Geza, Iosif Fekete, Ion Irimescu, Iulia Oniță etc. Iosif Fekete jouit d'une présentation plus ample par la donation faite au musée d'Oradéa. Les créations sont amplement exposées dans l'espace d'un corridor lumineux. Un autre corridor et le „hall blanc” abritent l'art décoratif roumain contemporain, tapisserie, céramique, objets de verre.

MARIA ZINTZ

1. ION JALEA
Maternitate
Maternity
Maternité

2. NICOLAE TONITZA
Femeie cosind
Woman Sewing
Femme qui fauche

3. CORNELIU BABA
Arlechin
Arlechino
Arlequin

4. CAMIL RESSU
Două țărânci
Two country women
Deux paysannes

3

4

5. GHEORGHE PĂTRAȘCU

Clopotnița bisericii din Tîrgoviște
The steeple of the Tîrgoviște church
Le clocher de l'église de Tîrgoviște

5

6. DIMITRIE GHIAȚĂ

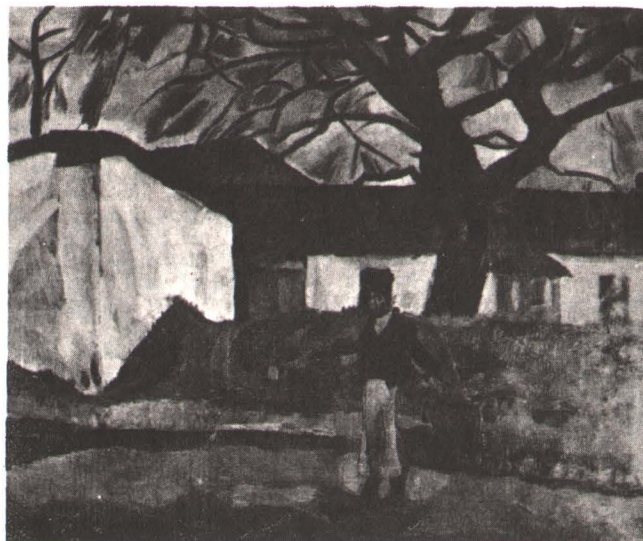
Iarna
Winter
Hiver

6

7. IOSIF ISER
La 'margine de București
At Bucharest's outskirts
Banlieue de Bucarest

8. DIAQUE RICARDO
Stradă pariziană
A Paris street
Rue Parisienne

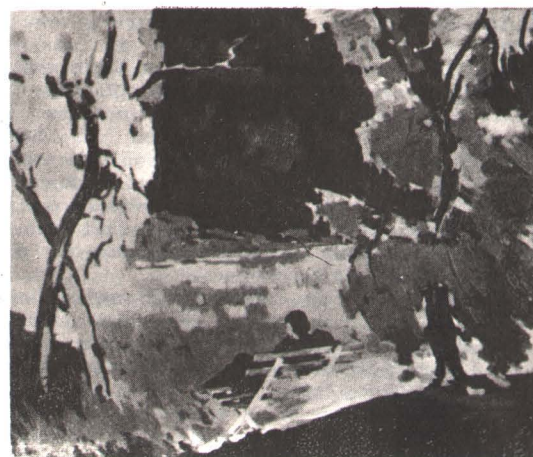
9. VASZARY JÁNOS
În parc
In the park
Au parc

7

8

9

The Art Exhibition is sheltered by the Baroque Palace at the first floor. The palace has built between 1762–1776 by Frantz Anton Hillebrandt, the architect of the Habsburgic Imperial Court, helped by J. H. Neumann. From the stylistical point of view, the building belongs to South-Germanic and Austrian baroque. The Exhibition has two parts (sectors): one of the universal art and the other of the Romanian art.

THE UNIVERSAL ART

The first eight halls (from the nineteen halls which are in all, adding the corridors, the festive hall, „the white hall“ and the ex-chapel) contains art works ranged on centuries order beginning with the XVI century, that is to say, with the Renaissance from the Northern European countries. For instance *Madonna with the Child* belonging to the Flemish School, probably created in the Bruges town, by Gerard David (1460–1503), one of the most representative painters of the Flemish Renaissance, then *The Portrait* created by a painter known as The Master of *Marguerite Mansi* (between 1510–1520), *Jesus between the Thieves* attributed to Martin van Heemskerck (1498–1574), *The Shepherd's Adoration* by an Adam Elsheimer's disciple (1578–1610/20) from the German School.

The XVII–XVIII-th centuries (the baroque style) are represented by the pictures belonging to the Low Countries and Italy, by valuable pictures created by Peter Veredaelf and David Teniers the Young (1610–1690), Frans Sneyders (1579–1657) – his studio –, Pietro Marchesini (1692–1757), Sebastiano Conca (1680–1764).

Some of the works created in the XVIII-th century belongs to the Rococo style, for instance, the pictures painted in the Nicolas Lancret's (1690–1743) studio, a Watteau's disciple, *The Portrait of a Man* by Anna Dorothea Terburch (born Lissowska, 1721–1782), the sculpture work created by the great French portraitier, Jean Antoine Houdon (1741–1828) and by Claude Michel Clodion (1783–1814).

The XIX–XX centuries are represented by works created in France, Austria, Germany and Hungary. We meet here Paul Baudry (1828–1886), Jean François Raffaelli (1850–1924), Gerard Fernand Le Gout (1856–1924), Victor Vignon, Diaque Ricardo (the French School) – the impressionistic German painter Max Liebermann, Mednyánszky László, Koszta József, Bihari Sándor, Vaszary János (the Hungarian School).

In this exhibition are presented beautiful pieces of decorative art, furniture, porcelain, silver, belonging to the most representative centers and workshops.

THE ROMANIAN ART

In eleven (11) halls, „the white hall“ and two corridors, the Romanian art between the two world wars is presented. The contemporary Romanian art is presented here, too. They can see here very important pieces from the work of the greatest Romanian artist beginning with those born at the end of XIX-th century and getting the creative maturity (almost all) after 1920.

The exhibition begins with Gheorghe Petrașcu, with valuable pictures from all his creation stages. In the same hall, they can see works by Theodor Pallady which are representative for his themes: interiors, dead natures, flowers, and creations which remains in the mind and heart of the visitors, belonging to Nicolae Tonitza, Francisc Șirato, Ștefan Dimitrescu.

The space doesn't permit us to refer here to all the representative artists from the Romanian Art Gallery of this museum. The public has the opportunity to meet here the sea-landscapes, and the landscapes created by Lucian Grigorescu – the great fond of light and colour – the pictures belonging to Iosif Iser, Camil Ressu, Marius Bunescu, Vasile Popescu, Nicolae Dărăscu, Jean Al. Steriadi, Alexandru Phoebus, Mihaela Eleutheriade, Ion Theodorescu Sion, I. Iorgulescu Yor, Ștefan Constantinescu, Tasso Marchini, Sabin Popp. The painters Aurel Pop and Alexandru Ziffer from Baia Mare, and the interbelic painter Tibor Ernő from Oradea.

A single hall contains the so-called Romanian avant-garde art signed by M. H. Maxy, Corneliu Mihăilescu, Marcel Iancu, Hans Mattis-Teutsch, Victor Brauner, the painter who was one of the most original and interesting contemporary European artists.

In the next five halls, the public has the opportunity to see the works of the most outstanding Romanian artists which created before 1944 and after. They are: Dimitrie Ghiță, Ion Țuculescu, whose works are built on the popular art in self vision, Rudolf Schweitzer-Cumpănă, Ion Musceleanu, R. Iosif, the painters Petre Abrudan, Nagy Albert, Aurel Ciupe, from Cluj-Napoca, Magdalena Rădulescu and Alexandru Ciucurencu who gave a personal mark to the Romanian coloristical tradition, Henri Catargi and Corneliu Baba, known as a profound portraitier.

The sculpture works join to painter through creations by Ion Jalea, Dimitrie Paciurea, Dimitrie Anghel, Militza Petrașcu, Oscar Han, Corneliu Medrea, Vida Geza, Iosif Fekete, Ion Irimescu, Iulia Oniță etc. Iosif Fekete enjoys a more ample presentation due to the author's donation exposed in the space of a lightened corridor. And, finally, in another corridor and in the white hall there are contemporary Romanian decorative art, tapestry, ceramics, and glass.

MARIA ZINTZ

10. JEAN ANTOINE HOUDON

Diana
Diana
Diane

10

11. Ceas de masă sec. XIX.

Bedroom table clock of the XIXth-century
Montre de table XIXe siècle

12. MICHEL CLAUDE CLODION

Două bacante
Two bacchante
Deux baccantes

12

13. IOSIF FEKETE

Violonista
Violonist woman
Violoniste

11

13